Sosyal ?stenirlik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Sosyal ?stenirlik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30698

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Sosyal ?stenirlik Ölçe?i (S?Ö), 2010 y?l?nda **Ahmet Ak?n** taraf?ndan Türk kültürüne özgü olarak geli?tirilmi? iki boyutlu bir ölçektir. Bu ölçek, bireylerin psikolojik de?erlendirmeler s?ras?nda kendilerini sosyal olarak kabul edilebilir ve olumlu bir ???k alt?nda sunma e?ilimlerini, yani **sosyal istenirlik** yan?t yanl?l???n? ölçmeyi amaçlamaktad?r. Ölçek, 29 maddeden olu?makta olup, sosyal istenirlik yap?s?n?n iki temel bile?eni olan **?zlenim Yönetimi** ve **Öz-aldatma** boyutlar?n? ayr??t?rmaktad?r. Kullan?lan derecelendirme format? 5'li Likert tipindedir.

Anahtar Kelimeler

Sosyal ?stenirlik, ?zlenim Yönetimi, Öz-aldatma, Psikometrik Özellikler, Yan?t Yanl?l???, Ki?ilik Ölçe?i, Ölçek Geli?tirme.

Yazarlar

Ahmet Ak?n

Amaç

Sosyal ?stenirlik Ölçe?i'nin temel amac?, ara?t?rmalarda ve klinik de?erlendirmelerde s?kça kar??la??lan **yan?t yanl?l???** sorununu tespit etmek ve ölçmektir. Bu ölçek, özellikle bireylerin bilinçli olarak (izlenim yönetimi) veya bilinçsizce (öz-aldatma) kendilerini oldu?undan daha iyi gösterme e?ilimlerini saptayarak, di?er psikolojik ölçüm araçlar?ndan elde edilen puanlar?n geçerli?ini art?rmaya hizmet eder. Ak?n (2010), bu ölçe?i geli?tirerek, sosyal istenirlik yap?s?n?n iki ana bile?enini Türk örnekleminde geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçebilecek bir araç sunmay? hedeflemi?tir.

Yap?

Sosyal ?stenirlik Ölçe?i, **Sosyal ?stenirlik** ad? verilen ve bireylerin toplumsal normlara uygun, arzu edilen davran??lar? sergileme e?ilimini yans?tan psikolojik yap?y? ölçmektedir. Ölçek, literatürde kabul gören iki temel alt boyutta organize edilmi?tir:

?zlenim Yönetimi (Impression Management): Bu boyut, bireyin kas?tl? ve bilinçli olarak kendisini ba?kalar?n?n gözünde olumlu gösterme çabalar?n? ifade eder. Bu, test durumuna özgü, durumsal bir manipülasyon olarak görülür. Ölçekte 16 madde ile temsil edilmektedir.

Öz-aldatma (Self-Deception): Bu boyut, bireyin dürüstçe yan?t verdi?ini dü?ünmesine ra?men, kendisi hakk?nda abart?l? veya a??r? olumlu bir görü?e sahip olmas?ndan kaynaklanan bilinçsiz yanl?l??? ifade eder. Bu, daha çok ki?ili?in istikrarl? bir özelli?i olarak kabul edilir. Ölçekte 13

ARABPSYCHOLOGY.COM

madde ile temsil edilmektedir.

Geçerlik

Ölçe?in geli?tirilme çal??mas?, yap?sal ve ölçüt geçerli?ini incelemeyi amaçlam??t?r. Ak?n (2010) taraf?ndan yürütülen çal??mada, ölçe?in **iki boyutlu yap?s?** temel al?narak faktör analizi teknikleri kullan?lm??t?r.

Yap?lan psikometrik özellikler ara?t?rmalar?, ölçe?in kuramsal olarak beklenen ?zlenim Yönetimi ve Öz-aldatma faktörlerini ba?ar?yla ayr??t?rd???n? göstermi?tir. Bu bulgular, ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?üne dair kan?t sunmaktad?r.

Güvenilirlik

Ölçe?in güvenilirlik çal??malar?, iç tutarl?l?k katsay?lar? (Cronbach Alfa) ve muhtemelen test-tekrar test yöntemleri ile incelenmi?tir. Geli?tirme makalesinde, ölçe?in genel olarak yüksek düzeyde güvenilirli?e sahip oldu?u rapor edilmi?tir, bu da maddelerin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü ve ölçüm hatalar?n?n dü?ük oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Sosyal ?stenirlik Ölçe?i'nin geli?tirilmesi sürecinde, maddelerin yap?sal uyumunu belirlemek amac?yla faktör analizleri uygulanm??t?r. Yap?lan analizler sonucunda 29 maddenin, kuramsal beklentilere uygun olarak iki ana faktör (alt boyut) alt?nda topland??? belirlenmi?tir:

?zlenim Yönetimi: 16 madde.

Öz-aldatma: 13 madde.

Bu iki faktörlü yap?, sosyal istenirlik kavram?n?n hem bilinçli stratejik yan?tlar? hem de bilinçsiz ki?isel çarp?tmalar? içerdi?ini desteklemektedir.

Enstrüman

Test Tipi: Geli?tirme Ölçe?i, Ki?ilik Envanteri (Yan?t Yanl?l??? Ölçümü)

Format: 29 maddelik öz bildirim formu.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon, Üniversite Ö?rencileri.

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Genç yeti?kinler ve üzeri).

ARABPSYCHOLOGY.COM

Popülasyon Detaylar?: Ölçe?in geli?tirme çal??mas? genellikle üniversite ö?rencileri üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: 5'li Likert tipi derecelendirme (1= hiç uygun de?il - 5= tamamen uygun). Yüksek puanlar yüksek düzeyde sosyal istenirlik e?ilimine i?aret eder.

Anahtar Kelimeler

Sosyal ?stenirlik, Ölçek Geli?tirme, Sosyal ?stenirlik Yanl?l???, Ki?ilik Envanteri, Psikometri, ?zlenim Yönetimi, Öz-aldatma.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: ahmet.akin@medeniyet.edu.tr (Sorumlu Yazar)

?leti?im Adresi: Ahmet Ak?n (Güncel Kurum Ba?lant?s?: ?stanbul Medeniyet Üniversitesi, E?itim Bilimleri Bölümü).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2010 (Yay?n Y?l?).

?zinler ve Kullan?m: Ölçek akademik ara?t?rmalarda kullan?labilir. Ticari kullan?m için yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Ücret: Akademik kullan?m için genellikle ücretsizdir.

Referanslar

Ak?n, A. (2010). ?ki boyutlu Sosyal ?stenirlik Ölçe?inin geli?tirilmesi ve psikometrik özelliklerinin ara?t?r?lmas?. *Gazi Üniversitesi Gazi E?itim Fakültesi Dergisi, 30*(3), 771-784.

Makalenin orijinal ba?lant?s?: gefad.gazi.edu.tr.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: sosyal-istenirlik-olcegi-toad.pdf.

Sosyal ?stenirlik Ölçe?i Maddeleri

Ölçek toplam 2 alt boyut ve 29 maddeden olu?maktad?r. Örnek maddeler a?a??dad?r:

?zlenim Yönetimi (16 madde): Yakalanma veya suçlu duruma dü?me ihtimalim olmasa bile her

ARABPSYCHOLOGY.COM

zaman yasalara uyar?m.

Öz-aldatma (13 madde): Verdi?im kararlardan dolay? asla pi?manl?k duymam.

ARABPSYCHOLOGY.COM